

Menningar-, nýsköpunar- og háskólaráðuneytið

skrifstofa menningar og skapandi greinar

mnh@mnh.is

Eingöngu sent rafrænt

Reykjavík, 22. september 2025

Efni: Umsögn um áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um tímabundnar endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar á Íslandi, nr. 43/1999

Sýn hf. fagnar því að endurskoðun standi yfir á lögum um tímabundnar endurgreiðslur vegna kvikmyndagerðar og styður eindregið það markmið að framlengja gildistíma þeirra. Endurgreiðslukerfið hefur sannað gildi sitt við að efla innlenda kvikmyndagerð, skapa verðmæti og störf og styrkja samkeppnisstöðu Íslands á alþjóðavettvangi, eins og vel kemur fram í mati á áhrifum frumvarpsins.

Megintilgangur laganna, eins og hann er skilgreindur í 1. gr. laga nr. 43/1999, er að „*stuðla að eflingu innlendarar menningar og kynningar á sögu landsins og náttúru*“. Sýn hf. er, ásamt öðrum innlendum fjölmiðlum, einn stærsti fjárfestirinn í gerð íslensks sjónvarpsefnis sem þjónar þessu markmiði. Árlega ver félagið umtalsverðum fjármunum til framleiðslu á leiknu íslensku efni, heimildarþáttum og annarri metnaðarfullri dagskrárgerð sem endurspeglar íslenskan veruleika og menningu.

Hins vegar hefur félagið um árábil búið við verulegt samkeppnislegt óhagræði þar sem innanhússframleiðsla þess hefur verið útilokuð frá endurgreiðslukerfinu. Ástæðan er sú undantekning sem finna má í 4. mgr. 4. gr. laganna og 3. mgr. 4. gr. reglugerðar nr. 450/2017, sem kveður á um að „*framleiðsla efnis sem fyrst og fremst er ætlað til sýninga í eigin dreifikerfi*“ skuli ekki njóta endurgreiðslu.

Þessi útilokun er, að mati Sýnar, barn síns tíma og stendur í vegi fyrir frekari vexti íslenskrar framleiðslu. Hún skekkir samkeppnisstöðu á innlendum markaði með því að hygla einu viðskiptamódeli (sjálfstæðum framleiðslufyrirtækjum) á kostnað annars (sambættra fjölmiðlafyrirtækja), án þess að til grundvallar liggi málefnaleg rök er varða gæði eða menningarlegt gildi framleiðslunnar. Í nútíma fjölmiðlalandslagi, þar sem alþjóðlegir risar á borð við Netflix, HBO og Disney framleiða og dreifa eigin efni, er óeðlilegt að halda íslenskum fyrirtækjum, sem starfa eftir sambærilegu líkani, fyrir utan það hvatakerfi sem stjórnvöld hafa komið á fót.

Að mati Sýnar ætti stuðningur úr ríkissjóði að beinast að efninu sjálfu og því hvort það uppfylli þau menningarlegu og listrænu skilyrði sem sett eru fram í lögnum, en ekki að félagaréttarlegri stöðu framleiðandans eða dreifingaraðferðum hans. Innanhússframleiðsla Sýnar uppfyllir öll önnur skilyrði laganna; hún eflir íslenska menningu, skapar störf fyrir fagfólk í greininni og skilar umtalsverðum skatttekjum í ríkissjóð. Að útiloka slíka framleiðslu vinnur gegn markmiðum laganna. Áhersla á framleiðslu barnaefnis fellur til að mynda sérstaklega vel að starfsemi Sýnar, en eins og fram kemur á slíkt efni undir högg að sækja. Hefur Sýn lagt sérstakan metnað í

talsetningu og þýðingu erlends barnaefnis en endurgreiðslan gæti sett aukinn kraft í framleiðslu innlends efnis. Því fagnar Sýn þeim áformum að veita framleiðendum barnaefnis heimild til að sækja um 35% hlutfall endurgreidds framleiðslukostnaðar, án annarra skilyrða. Telur Sýn að þar með eigi skilyrðið um að ekki megi framleiða til sýninga á eigin dreifikerfi klárlega að falla niður.

Þá er mikilvægt að áréttast að ríkisaðstoðarreglur EES-samningsins, sem vísað er til í áformum um lagasetningu, standa ekki í vegi fyrir þeirri breytingu sem hér er lögð til. Þvert á móti myndi afnám þessarar undantekningar skapa jafnara samkeppnisumhverfi fyrir alla innlenda framleiðendur, í betra samræmi við meginreglur innri markaðarins.

Tillaga að breytingu

Í ljósi ofangreindra raka leggur Sýn hf. til að eftirfarandi breyting verði gerð á lögum nr. 43/1999 við þá endurskoðun sem nú stendur yfir:

Að orðin „svo og framleiðsla efnis sem fyrst og fremst er ætlað til sýninga í eigin dreifikerfi“ verði felld brott úr 4. mgr. 4. gr. laganna.

Samsvarandi breytingu þyrfti í kjölfarið að gera á reglugerð nr. 450/2017.

Með þessari breytingu yrði skapaður jafn grundvöllur fyrir alla aðila sem fjárfesta í framleiðslu á vönduðu, íslensku sjónvarpsefni og stuðlað að enn frekari eflingu innlendrar menningar, í fullu samræmi við yfirlýst markmið laganna.

Virðingarfyllst,
Fyrir hönd Sýnar hf.

Páll Ásgrímsson, lögmaður